

Tillæg til Vore Kirkegårde bind 19 nr. 2

Foreningen for kirkegårdskultur

Generalforsamlingen i København.

Det for 1956 stedfundne årsmøde i Foreningen for Kirkegårdskultur blev afholdt på Nationalmuseet i København den 24. maj.

Generalforsamlingen åbnedes af foreningens formand, stiftsprovst *Carl Bay*, Aalborg, der bød velkommen til de indbudte gæster og foreningens medlemmer.

Efter at apoteker, dr. phil. *E. Høst-Madsen* var valgt til generalforsamlingens dirigent, aflagde formanden beretning om foreningens virksomhed i det forløbne år.

Der blev rettet en tak til såvel kirkeministeriet som landbrugsministeriet for modtagne tilskud til foreningens arbejde og førte drøftelser i årets løb.

Foreningens medlemstal er vokset siden sidste generalforsamling, og den tæller nu 657 medlemmer mod 630 i fjor. Der er tilmeldt 154 menighedsråd, 23 foreninger, 410 personlige medlemmer og 70 udenlandske medlemmer. Den største tilgang skyldes den kollektive tilmeldelse af samtlige medlemmer af stenhuggermesterforeningen på Bornholm, således at alle landets stenhuggermesterforeningers medlemmer nu er tilsluttet Foreningen for Kirkegårdskultur, og der blev rettet en tak for den viste interesse.

Foreningen har i årets løb i samarbejde med Den danske Provsteforening forestået redaktionen af en ny kirkegårdsvedtægt, udarbejdet efter retningslinierne i den ny kgl. anordning for kirkegårde af 1953.

Den af foreningen udarbejdede kirkegårdsprotokol er udsendt i en ny revideret udgave, og der er tilført et oversigtsblad til indførelse af kirkegårdens legatgravsteder.

Forinden dette års provstesyn af landets kirkegårde har foreningen som service tilstillet samtlige provster et sæt løbende til kirkegårdsprotokollen.

Foreningens reviderede regnskab, der balancerede med 11.231,91 kr., og det udarbejdede budget godkendtes eenstemmigt.

Tidsskriftet *Vore Kirkegårde* har i årets løb været trykt i et oplag på 1.100 eksemplarer, og det har været udgivet med 44 sider hovedhefte og 28 siders tillæg, ialt 72 sider, hvilket er 12 sider hovedhefte mere end forrige års udgivne hefter.

Til redaktionsudvalget genvalgtes kirkegårdsinspektør *Jens Gravesen*, Svendborg, og efter

forslag blev provst *J. Exner*, Hald, tillige valgt til medlem af redaktionsudvalget.

Ved valg til foreningens bestyrelse blev stenhuggermester *Leo Rosendal*, Kgs. Lyngby, indvalgt i bestyrelsen, og følgende blev genvalgt: Stiftsprovst *Carl Bay*, Aalborg, landsretssagfører *H. F. Jegsen*, Haderslev, kirkegårdsbestyrelsesformand *Vilh. Nielsen*, Næstved, kirkegårdsinspektør *Hans Rønø*, Roskilde, og havearkitekt *Johannes Tholle*, København.

Næste årsmøde, der skal holdes i Odense stift, blev vedtaget afholdt på Ærø.

Årsmødet fortsatte efter generalforsamlingen med et foredrag af lektor, havearkitekt *Georg Georgsen*, Sorø, der talte om menighedsrådene og kirkegårdene, et causeri om mange års mere eller mindre opbyggende erfaringer ved vejledning for kirkegårdes udformning.

Om eftermiddagen havde havearkitekt *H. Breinholt Nielsen*, Vindelbro, planlagt en tur til nordsjællandske kirkegårde, og et strålende forår gjorde turen festlig.

Volmer Rud Nielsen.

Nye medlemmer

Afdeling C.

Graver Erik Petersen, Lundtoftevej 137, Lyngby.

Anlæggsgartner, cand. hort. Gustaf Andersen, Hørsholm.

Møder og kongresser

Föreningen Sveriges Kyrkogårdsföreståndare har efter et bestyrelsesmøde besluttet, at årets kongres skal afholdes i Trollhättan i dagene 7.—9. august. I anledning af de aktuelle forhandlinger om en ny lov vedr. begravelser agter man at indbyde repræsentanter for de resp. myndigheder i statsforvaltningen og kirken.

Da *Foreningen af Kirkegårdsinspektører, Gravere og Gartnere ved Kirkegårde i Danmark* har indvarslet til sit årsmøde til dagene 6.—7. august, er det i år altså noget vanskeligt at deltage i begge de to foreningers møder. Mødet holdes i Hjørring, og man har bl. a. tilsagn om et foredrag af den tidligere kirkeminister, nuv. borgmester *Carl Hermansen*.

I Tyskland har *Arbeitsgemeinschaft Friedhof und Denkmal e.V.* holdt sit årsmøde 20.—22. juni i Erlangen og Nürnberg, hvortil redaktøren af *V. K.* elskværdigst var indbudt, men var forhindret i at deltage. Blandt de ansatte foredrag

bemærkedes især arkitekt, professor *Hans Döll-gast*: Der erzieherische Wert der Friedhofs-gestaltung.

Det er den svejtsiske forening *Bund schweizerische Gartenarchitekten*, der står som arrangør af den internationale havearkitektkongres, der afholdes i Zürich 20.—26. august. Sekretariatets adresse er: IFLA-Kongres-Sekretariatet, c/o E. Graf, Römerhofplatz, Asylstrasse 58, Zürich. Planudstillingen åbnes d. 21. kl. 18,45. Kongressen byder på flere excursionser og har afslutning i Genf.

Om foreningen for kirkegårds-kulturs generalforsamling m. v. se s. 9.

Firmaet Dansk Metalætseri

ved *H. Baade* (udtales *Bade*) har udsendt nogle blade, hvorpå der på en udmærket måde er bragt illustrationer af de på kirkegårdene benyttede nummerpæle, vedligeholdelsesskilte samt skilte for solgt, hjemfalden o. s. v. De kan rekvireres fra firmaet (se annoncen på vort omslag).

Fra danske dagblade

²¹/₃ BT: Landets mest moderne kapel opføres i Glostrup (arkitekt *Max Brüel*).

²⁸/₄ (Nordsjæll. Soc.-Dem.): Første etape af den ny kgd. i Hillerød kan påbegyndes (insp. *Sv. Hansen*).

³/₄ Nyborg Soc.-Dem.: Idømt 4 mdr.s fængsel for gravskænderi i Dalum.

¹⁴/₄ Roskilde Dagbl.: Lange udsigter med Roskilde krematorium? Urnelund på St. Jørgensbjerg (havearkitekt *Johannes Tholle*).

¹⁶/₄ Langel. Avis: Arbejdet med urnehaven i Rudkøbing sættes i gang (insp. *O. Raahauge-Askegaard*).

¹⁶/₄ Vendsyssel Tid: Hjørring kgd. får en af Jyllands smukkeste urnehaver. Der anlægges 1500—2000 gravsteder i Trutbakken (landinspektør *E. Boe*).

¹⁹/₁ Jydske Tid.: Der reserveres areal for en tredje kirkegård i Sønderborg.

²⁰/₄ (Sydfyn): Oure kgd. udvides, og der skal bygges kapel.

²²/₄ Vendsyssel Tid.: Brønderslev har kun kgd.s-areal for 5 år.

²⁴/₄ Østsjæll. Folkebl.: Karlslunde assistens-kgd. skal nu sættes i stand.

²⁹/₄ Århus Stifttid.: De tyske begravelser søges samlet på 10—12 steder, og de findes nu placeret på 475 kgd.

³⁰/₄ Fyns Tid.: Ryslinge frimenighed ønsker sin egen kgd. (insp. *Raahauge-Askegaard*, omkostn. kr. 33.000).

⁵/₀ Sydsjæll. Venstrbl.: Mogenstrup kgd.s.udv. inviedes pinsedag af sognepræsten (havearkitekt *Johannes Tholle*, anlægsgartner *H. Hansen*).

¹¹/₀ Ålborg Amtstid.: Et kors på heden (om den tyske flygtningekgd. i Ry).

¹²/₀ Randers Soc.-Dem.: Kirkeministeriet har godkendt, at Langå kgd. udvides med 2800 m².

²⁰/₀ Politiken: Magtfuldt mindesmærke for omkomne søfolk og fiskere afsløret på Lynæs kgd. (billedhugger *Sv. Lindhardt*; jvnf. hovednumret s. 16—17).

²²/₀ Dannevirke: Løgumkloster kgd. skal udvides mod nord (havearkitekt, professor *C. Th. Sørensen*).

²⁸/₀ Roskilde Soc.-Dem.: Enighed om urnehave på Roskilde Østre kgd.

²⁴/₀ Vestkysten: To grunde skænket til udv. af Sønderho kgd.

²⁴/₀ Fr.borg Amtstid.: Arbejdet med udv. af Hørsholm kgd. er nu påbegyndt (havearkitekt *Johannes Tholle*, anlægsgartner *Hannibal Hansen og Co.*).

²⁵/₀ Kristel. Dagbl.: Humørfyldt foredrag af lektor *G. Georgsen* ved foreningen for kirkegårds-kulturs årsmøde.

²⁹/₀ Vendsyssel Tid.: „Mindelunden“, Skagen gamle kirkegård (*J. Tønnesen*).

³¹/₀ Ålborg Amtstid.: Planerne til udv. af Løgstør kgd. er færdige, og kredslægen har godkendt arealet. Der bliver plads til ca. 1000 grave.

³¹/₀ Kristel. Dagbl.: Den ny kirke, der skal bære navnet *Kong Christian Xs Mindekirke*, der opføres på Sønderborg ny kgd., er snart færdig.

³¹/₀ Middelfart Venstrebl.: Kgd. i Harndrup skal udvides med henved 100 gravsteder.

¹/₀ Dagens Nyheder: Ønsker kirkeengle af lystofrør (efter *G. Georgsens* foredrag ved foreningen for kirkegårds-kulturs generalforsamling).

¹/₀ Berl. Aften: Der er bl. a. fundet 10.000 år gamle frø og andre planterester ved arb. med udv. af Hørsholm kgd.

²/₀ Bornholmeren: Der stjæles blomster på kgd. i Åkirkeby.

⁶/₀ Fr.borg Amts Avis: Den ny kgd. ved Skansen i Hillerød koster næsten 2 mill. kr., når udgiften til Skansevejs ombygning og omlægning af parkanlægget medregnes (insp. *S. Hansen og ark. Max Brüel*).

¹⁴/₀ Ny Tid: Hovedparten af menighedsrådene i Ålborg går imod tanken om tysk kirkegård der.

¹⁴/₀ Helsingør Soc.-Dem.: Menighedsrådet i

Slangerup søger om lov til at nedlægge et par lejligheder for at kunne udvide kgd.

¹/₆ Holstebro Dagbl.: Det er vedtaget at købe areal øst for Kapelvej i Vinderup til udv. af kgd.

¹/₆ Ålborg Amtstid.: Ud. af Jetsmark kgd., som har stået på siden efteråret 1953, er nu tilendebragt, og kommunen har overdraget menighedsrådet det færdige arbejde, der omfatter 7615 m² (anlægsgartner *Dam*, vejass. *Olsen* og vejformand *Emil Nielsen*).

Fra norske dagblade

¹/₃ Fylket: Utviding og restaurering av Innfjorden gravlund.

⁷/₃ Mors Avis: Strømbråten kgd. trenger til snarlig utv.

³/₄ Sogn Folkebl.: Utviding av Bø kgd.

⁹/₄ Sogn og Fjordane: Tjugum kgd. skal utv.

¹⁷/₄ Åndalsnæs Avis: Åndalsnæs kgd. må snart rest utv.

²³/₄ Antenposten: Enstemmig ønske om at få utv. kgd. i Barbu, — der er kun 3 gravpladser tilbage.

²⁶/₄ Gula Tidend: Brekke utv. kgd.

³⁰/₄ Moss Avis: Kkgd. på Høienholm utv. af bygartner *Viggen*.

⁴/₅ Romdalsposten: Tustna kgd. på Gullstein skal utv. af herredsaeronomen.

¹²/₅ Åndalsnes Avis: Prøvefelt på Åndalsnes gravlund skal planeres, havearkitekt *Løvold* tilkaldes, og der agtes avholdt dognad med det første.

¹⁹/₅ Smålenenes amtid.: Kgd. i Aremark omlegges efter mere moderne prinsipper med gresplener og uten rammer og stenopsatser.

²⁴/₅ Vestlandske Tid.: Enklare og bedre på kyrkjegardane (fylkesgt. *Sjur Tvejto*.)

²⁸/₅ Lofotposten: Store forandringer på gravlunden i Narvik.

Fra svenske dagblade

²⁴/₃ Kuriren: Ny kgd. i Stenkyrka för 113.000 kr.

¹⁴/₃ Ljusdals Posten: Ny kgd. i Ljusdal?

²³/₃ Morgon Tidningen: Betonmur kring Hudinge kgd.

²⁸/₃ Växjöbladet: kyrkogårdsfrågan i Lessebo. Förslag fremlagt av arkitekt *Bent Jörgensen*.

Fra tidsskrifterne

Blomster nr. 4: Kransekortene. Moders Dag. — Nr. 6: Begravelsen er foregået i stilhed.

Canadian Funeral Service 33 nr. 10: Texas Bill regulates prepared Funerals. Our future in mortuary Education as I see it (dr. *L. W. Hoford*).

Der Naturstein nr. 4: Die Wahre Problematik des zeitgenössischen Grabmalschaffens (*Ulrich Niedhorn*). Neuzeitliche Grabmalgestaltung an der Staatlichen Meisterschule für Bildhauer und Steinmetzen in Freiburg (*R. Schakowski*). — Nr. 5: Neuzeitliche Friedhofsgestaltung unzulässig? (dr. *Ulrich Scheuner*). Grabmal Mühlbauer (Bildhauer *Gottfried Häuszlein*). — Nr. 6: Können Steinplatten sich wie Balken biegen?

Deutsche Friedhofskultur Nr. 1: Alte Grabfelder gestern und heute (*Herbert Grünewald*). Weitere Erläuterungen zu meinem Gestaltungsvorschlag für Reigengräber in der Oktoberfolge (*Karl Schrön*). Neuzeitliche Grabgestaltung. Aus der Arbeit des Kriegsgräberfürsorge. — Nr. 2: Die Neuanlage eines Feldes für Urnenreihengräber (*Franz Tempich*). Freischaffende Friedhofsgärtner und Friedhofsverwaltung in Viersen (*H. Grünewald*). „Das Grabmal“ ein Zeugnis schweizerischer Meisterleitung. Neuzeitliche Grabmalgestaltung (slut, *Fr. Zwingel*). Zentralgräberkartei: unablässige Suche. Verbesserung von sterilen sandböden durch Torf. — Nr. 3: Kalkulationen. Friedhofsgärtnerische Musterkalkulationen. Kalkulation der Grabpflege- und Friedhofsarbeiten. Preisbildung, Kalkulation von Neuanlagen und Pflege von Grabstätten. Arbeitsrationalisierung. Aus- und Fortbildung des Friedhofsgärtners. Mustergräber überzeugen (*Karl Josef Schneider*). Rasenpflege nach dem Frost. Schöne und vertraute Friedhofsbliher für den Friedhof. Neuzeitliche Friedhofsgestaltung unzulässig. — Nr. 4: Friedhof und Bundesgartenschau Köln (*Victor Calle*). Der grüne Friedhof und der deutsche Friedhofsgärtner (*E. Walter*). Friedhofswettbewerb in Stuttgart-Weilimdorf (*Günther Vogel*). Gedanken und Vorschläge zur Planung und Begrünung der Reihengräber (*Herm. Backer*). Ein Fragezeichen fiel unter den Tisch (*Dr. Werner Lindner*). Bestattungswerbung bei den Lebenden. — Nr. 5: Bilanz des Winters (*Eduard Wolter*). Auf Gräberpfaden von Heidelbergs Bergfriedhof. Der Friedhofsverwalter ein Treuhänder der Friedhofsgestaltung. Berdigungs- und Trauerordnungen im alten Dortmund. Die Friedhöfe in Amsterdam (*Hans Staliewski*). Ausbau des ersten deutschen Soldatenfriedhofs in Italien.

Gartneryrket nr. 17: Klaseroser til kirkegårdene (*A. L.*).

Ignis nr. 4: Kring 1955 års eldbeg. siffror (*Elma Øvden*). Västanfors krematorium 20 år (*Axel Hellstrand*). Danmark i 1955 (*Magnus Lund*). — Nr. 5: Hur Trolhättan krematorium kommit till stånd (*Bengt Sjölin*). Krematoriet

i Trollhättan (*Åke Porne*). Tal i samband med krematoriets invigning (*Per Ekeberg*). Invigningen av Trollhättans krematorium och ceremonirummens konstverk. Glasmosaiken i ljusets kapell (*Gun Setterdahl*). De tekniske anläggningarna i Trollhättans krematorium. — Nr. 6: Krematoriet i Ystad (*Birch-Lindgren* og *R. Holmgren*). Hur Ystad fått sitt krematorium (*Henning Håkansson*). Konstnärerna om sina verk, glasmosaiken i Ystads krematorium m. m. Invigningen av krematoriet i Ystad.

Kriegsgräberfürsorge Nr. 3: Umbettungen. Wettlauf mit der Vergänglichkeit (*Rudolf von Neumann*). Unterwegs mit dem Umbettern in Italien. Staat — oder Volksbund — oder Herz? Kriegerdenkmale in deutschen Dörfern.

Landsbygraveren nr. 4: Graver og kirkebetjent og hans kone (*Ingv. Norlyk*). Aflønnet efter vejledningen (*Chr. Hansen*). Vi funderer (om planter, *Will. Christensen*). — Nr. 5: Sirbuske til kirkegården. Graverens løn (*Helmer G. Møller*). Efterslet fra eksgraver (*L. Nielsen*). Fugle på kirkegården (*Kundby*).

Menighedsrådenes blad nr. 3: Ny kirkegårdsvedtægt (*J. Exner* og *Carl Bay*). Kirkegårdsmuren blev frostsprængt (i Jyderup). — Nr. 4: Vore kirkegårde (om gravertjenesten). Jordpåkastelse ønskes i kirken. — Nr. 5: Betydeligt gravfund i Sdr. Felding.

Pharos nr. 2: Four new Crematoria opened. Crematoria Rated as Cemeteries.

Steinmetz und Bildhauer nr. 4: Der Kerameikos in Athen (dr. *Marg. Baur-Heinold*). — Nr. 5: Von Nürnberger Friedhöfen (*Werner Lindner*). Schweden und seine Friedhöfe (fra Karlskoga).

Stenhuggertidende nr. 4: Årsmøde i foreningen for kirkegårdskultur.

Fra det faglige bogmarked

Dansk Ligbrændingsforening: Beretning for året 1955. 8°, 68 s.

Ligbrændingsprocenten for hele landet er nu 25,3, hvad der er Europas højeste. For København er den 60,9, for Frederiksberg 60,1 og for Gentofte 54,4, tal, der tyder på, at det er rigtigt, når skoleinspektør *Magnus Lund* skriver, at Danmark er ved at skifte gravform. Landet har i dag 24 krematorier, og efterhånden som dette tal øges, stiger også brændingernes antal. I Køge f. eks., der har et nyopført krematorium, er brændingsprocenten nu 48,4, medens den tidligere, hvor de døde skulle føres til Kø-

benhavn for at blive brændt, kun var ganske ringe.

Brugen af fællesgraven er i stærk stigning. Omtrent hver fjerde aske ender her. Måske vil gravstedet forsvinde en dag; intet privat anlæg, intet individuelt monument. Tendensen er klar, hvad enten man beklager eller tiljubler denne udvikling.

Adskillige sider i beretningen er polemiske bemærkninger, vendt mod en artikel af havearkitekt *Johannes Tholle* i tidsskriftet „Byplan“. At ligbrænding kan spare kostbare udvidelser eller nyanlæg af kirkegårde og derfor i det lange løb er en klar økonomisk fordel, er ubestrideligt, men det er lige så sikkert, at stigende ligbrænding på de eksisterende kirkegårde i første omgang betyder tab. Kirkegården ligger der og kræver til sin vedligeholdelse og drift foreløbig det samme forbehold, medens indtægterne, det være sig kirkens eller den private gravers, svigter. Set fra et socialt synspunkt er det glædeligt, at der kun bliver lidt at betale for publikum, men det kan kirken eller graveren jo ikke leve af, og det er økonomi her er tale om. Budgetteres der med f. eks. 200 kistebegravelser, og en hel del af disse i stedet bliver urnenedsættelser, ændres balancen uundgåeligt til underskud på årsregnskabet. Kan der være tvivl om det?

Et af ligbrændingsforeningens argumenter for overgang til krematorium er, at det sparer jord. I beretningen læser man følgende appel: „Altså landboere. Kæmp for jeres interesse for at bevare dansk jord for danske landbrug. Læg jer i spidsen, hvor det gælder overgang fra jordgrav til askegrav.“ Undskyld; men den jord, der bruges til vore døde, er i forhold til andre „uproduktive“ anlæg, som f. eks. veje med grøftkanter, procentvis så ringe, at man ikke kan være bekendt at snakke herom. Ingen bonde i dette land ville drømme om at kalde landsbyens kirkegård for et „uproduktivt“ areal. Vi lever i et kultursamfund.

Hans Rønø.

Johannes Schweizer: Kirchhof und Friedhof. 8°, 276 s. + 78 billedsider og 32 s. kildeangivelser. Oberösterreichischer Landesverlag, Linz, 1956.

Denne østrigske kirkegårdsbog er gjort af en garten- og landschaftsarkitekt, som tillige har en doktorgrad, og om hvem det i forordet hedder, at han igennem mange år både teoretisk og praktisk har beskæftiget sig med anlæg af kirkegårde og har anlagt sig et omfangsrigt bibliotek litteratur om emnet. Som undertitel har bogen en forklaring om, at det er en fremstilling af de 2 typer på europæiske begravelsespladser, nemlig kirkegården og begravelses-

pladsen (Friedhof), — en adskillelse, der i de nordiske lande ikke siger ret meget, men i de katolske lande med kirke og kirkegård i en eenhed er et vigtigt spørgsmål. Det er altså ikke en praktisk kirkegårdshåndbog, der foreligger, men en videnskabelig behandling af historiske, kirkelige, kristelige, dogmatiske, filosofiske, juridiske, forfatningsmæssige, politiske og endnu flere emner for de 2 kategorier, — grundigt gjort og med en meget omfattende litteraturfortegnelse, hvori også er optaget latin- og fransksprogede kilder foruden tyske fra Svejts, Tyskland, Østrig m. m., vistnok intet fra angelsachsiske eller nordiske lande. Billederne på krideret papir omfatter 42 s. fotogengivelser, bl. a. et fra Sverige, samt ca. 35 planer af nyt og traditionelt. Der gives i teksten udmærkede analyser af problemer og detaljer i kirkegårdsspørgsmålet, og forfatteren formår på en udmærket måde at sætte tingene i relief og ofte i nyt og klarere lys.

Mahnmale. Voraussetzungen, Ratschläge, Lösungen. 8°, 80 s., Im. Bärenreiter, Kassel u. Basel, 1956.

Ved dr. *Werner Lindner* og arkitekt *Fritz Hille* er som 5. hefte i serien fra Arbeitsgemeinschaft Friedhof und Denkmal udgivet dette nyttige hefte, der beskæftiger sig med, hvorfor og hvordan man rejser mindesmærker for de faldne, — et arbejde som ligger på linje med det af folkeforbundet for krigsgravsforsorg udførte arbejde, og som i et krigshæret, men under genopbygning værende land har den største aktualitet såvel hos efterladte, kunstnere, håndværkere og landskabsarkitekter. 80 billeder illustrerer udførte løsninger.

Hilding Claesson: Lunds kyrkogårdar II. 8°, 88 s. Föreningen Det Gamla Lund, 1955.

Hermed foreligger da 2. del af den forhenværende kyrkogårdsföreståndare *Claesson* udarbejdede skildring af byen Lunds kirkegårde. Den omfatter *Sankt Peters klosterkirkegård* og *Östra kirkegård* med ca. halvdelen af tekstsiderne til hver af disse. Sankt Peters er den ældste og Östra fra midten af 18-tallet. Forfatteren har fremdraget mange interessante træk til belysning af udviklingen.

Knud Secher: Ligbrænding i Danmark. 8°, 192 s., Dansk Ligbrændingsforening, 1956.

Dette blev *Knud Sechers* sidste litterære arbejde, et jubilæumsskrift i anledning af D. L.'s 75 års virke, og det er skrevet med forfatterens sikre viden, medleven, saglige indsigt og bestemte hensigt med det skrevne. Det må nødvendigvis fastslås, at D. L. har gjort et enormt arbejde, har opnået, at begravelsestraditionen i

storbyerne er tippet over eller er ved at gøre dette, så at ligbrænding vil være det almindelige, samt at foreningen er ved at gøre sig selv overflødig. Forfatteren nåede ikke at være med til jubilæet, men havde nærværende bogs manuskript færdig inden sin død. Bogen slutter naturligt med nogle mindeord over forfatteren af overborgmester *H. P. Sørensen*, — også gjort med sikkert kendskab og med fin forståelse af den afdøde forfatter. En nobel og pæn bog med et væld af exakte oplysninger.

Resolutioner m. m.

Kirkeministeriets cirkulærskriv. (17/10 49 til biskopperne) ang. **udførelse af faneceremonier ved begravelser.**

Fra forskellig side er der i den seneste tid overfor ministeriet fremsat anmodning om en principiel udtalelse med hensyn til det af forskellige foreninger, f. eks. de danske forsvarsbrødre-selskaber, ved begravelse af disses medlemmer fulgte ceremoniel, hvorefter vedkommende forenings fane sænkes tre gange over graven, hvilken ceremoni efter det oplyste er udført på forskellig måde, idet faneceremonien i visse tilfælde er foretaget under selve jordpåkastelsen og i andre tilfælde efter den kirkelige handlings afslutning.

Således foranlediget skal man under henvisning til ministeriets cirkulære af 27. august 1891 og 17. oktober 1911 angående adgangen til ved begravelser på folkekirkens kirkegårde eller fra dens kirker og kapeller at medtage faner herved meddele, at ministeriet intet finder at erindre imod, at foreningsfaner ved begravelse af vedkommende forenings medlemmer sænkes over graven efter de pågældende foreningers ceremoniel, når faneceremonien finder sted, efter at den kirkelige handling er afsluttet.

Kongl. stadfæstelse (udfærdiget 17/10 49 gennem kirkeministeriet) på fundats for „**Frits Doses og Hustru Ane, født Bøjsens, Legat til Vedligeholdelse af Gravsted**“ samt til understøttelse af en værdig og trængende kvinde i Grimstrup sogn.

Kirkeministeriets skriv. (30/11 49 til stiftamtmanden og biskoppen over Haderslev stift) ang. **beregning af afgift for gravstedsfornyelse i et tilfælde, hvor de i gravstedet sidst begravede personer havde været medlemmer af folkekirken, medens to arvinger tilhørte et trossamfund udenfor folkekirken.**

I et med hr. stiftamtmandens og Deres Højærværdigheds skrivelse af 15. oktober 1949 her til indsendt andragende har Haderslev Dom-sogns menighedsråd med henvisning til § 4 i

den af stiftsøvrigheden under 4. november 1947 approberede vedtægt for Haderslev Domsogns assistenskirkegård, hvorefter alle udensogns folkekirkemedlemmer betaler dobbelt takst for gravsteder, og alle ikke-folkekirkemedlemmer, både inden- og udensogns, betaler tredobbelt takst, bedt oplyst, hvorledes afgiften for fornyelse af et familiegravster vil være at beregne i et tilfælde, hvor to af arvingerne efter de i gravstedet begravede personer er medlemmer af den tyske frimenighed, og en tredje arving er medlem af folkekirken.

Ved sagens fremsendelse har stiftsøvrigheden oplyst, at de oprindelige gravstedsejere har været medlemmer af folkekirken. Under hensyn hertil samt til, at en af arvingerne er medlem af folkekirken, vil stiftsøvrigheden ikke modsætte sig, at fornyelsen finder sted på de for folkekirkemedlemmer gældende betingelser.

I anledning heraf skal man meddele, at ministeriet med stiftsøvrigheden må være enigt i, at der i et tilfælde som det foreliggende kun bør kræves afgift for fornyelse efter de for folkekirkemedlemmer gældende takster, hvorved bemærkes, at ministeriet går ud fra, at der med „de oprindelige gravstedsejere“ tænkes på de i gravstedet (sidst) begravede personer, og at det ved afgørelse af spørgsmål af denne art bør tillægges afgørende betydning, om de i gravstedet sidst begravede personer var medlemmer af folkekirken eller ej.

Kirkeministeriets skriv. (5/12 49 til overtilsynet for Skt. Andreas kirke i København) ang., at der ikke kan udbetales vederlag til en medhjælper for graveren ved besørgelse af klokkeringningen under begravelser på ikke-standard dage.

Kirkeministeriets skriv. (9/2 1950 til første lærer N. N., Okslund) om, at en sognebåndsløser ikke ved sognebåndsløsningen erhverver nogen ret til at blive begravet på kirkegården i det sogn, til hvis præst han har løst sognebånd, samt om en kirkebylærers funktioner m. m.

I et hertil indsendt andragende af 6. januar 1950 har De anmodet om besvarelse af følgende spørgsmål

- 1) Erhverver en sognebåndsløser ved sognebåndsløsningen for sig og sin familie ret til at blive begravet på kirkegården i det sogn, hvortil han ved sognebåndsløsningen er blevet knyttet?
- 2) Er en sognebåndsløser pligtig at erlægge kirkelige afgifter til det sogn, hvor han har bopæl, eller skal sådanne afgifter erlægges til det sogn, hvortil han ved sognebåndsløsningen er blevet knyttet?

- 3) Har en „kirkebylærer“, der blot modtager meddelelser om kirkelige handlinger, ret til samme honorar, som den kirkebylærer, der desuden fører duplikatet af sognets kirkebøger?

I anledning heraf skal man efter stedfunden brevveksling med stiftsøvrigheden over Ribe stift meddele, at en sognebåndsløser og hans familie ikke ved sognebåndsløsningen erhverver nogen ret til at blive begravet på kirkegården i det sogn, hvortil han ved sognebåndsløsningen er blevet knyttet, samt at de ham påhvillende kirkelige afgifter skal erlægges til bopæls sognet.

Med hensyn til det ovenfor under 3 nævnte spørgsmål bemærkes, at en lærer, der ikke fører kirkebøger, ikke kan kaldes kirkebylærer, og at han, selvom han modtager meddelelse om kirkelige handlinger, ikke i den anledning kan kræve honorar som kirkebylærer.

Kirkeministeriets skriv. (7/3 50) til stiftamtmanden og biskoppen over Århus stift) ang. hvorvidt kirken har ret til fortov udenfor kirkegårdsdiget, samt om opførelse af bygninger på nabogrunden m. m.

Med henvisning til stiftsøvrighedens skrivelse af 24. februar 1950 angående bebyggelse mod kirkegårdsdiget omkring Almind kirke skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at der kun kan tilkomme kirken ret til fortov udenfor kirkegårdsdiget, såfremt en sådan ret måtte bestå i kraft af hæv, idet en almindelig ret for kirken til fortov ikke kan antages at kunne støttes på D. L. 2-22-74.

Såfremt der på nabogrunden opføres bygninger, der har vinduer eller døre mod eller udsigt over kirkegården, skal der efter D. L. 5-10-56 mellem bygningen og diget være et ubebygget areal af en sådan bredde, at et menneske kan passere derigennem, men i andet fald vil kirken efter ministeriets opfattelse ikke kunne hindre, at bygningerne opføres helt ind mod skellinien, der for kirkegårde antages at gå langs ydersiden af kirkegårdsdiget, medmindre lokale byggevedtægter måtte fastsætte bestemt afstand, i hvilken bygninger skal opføres fra nabohegnet.

Kirkeministeriets skriv. (29/4 50 til stiftamtmanden og biskoppen over Ribe stift) ang. en bestemmelse i en kirkegårds vedtægt om tidsrummet for erhvervelse og fornyelse af gravsteder, herunder familiegravsteder.

Idet man hoslagt tilbagesender det senest med hr. stiftamtmanden og Deres Højærværdigheds skrivelse af 17. februar 1950 hertil indsendte udkast til en vedtægt for Tønder kirke-

gårde, skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at ministeriet kan tiltræde, at tidsrummet for erhvervelse af „familie- og skovgravsteder“, der oprindeligt var foreslået at skulle være ubegrænset, nu er begrænset til 100 år.

Derimod kan ministeriet ikke gå med til, at de omhandlede „familie- og skovgravsteder“ ikke kan erhverves for et kortere åremål end 100 år, idet denne ordning ikke er forenelig med bestemmelsen i § 25, stk. 2, i lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m. v., jfr. lovbekendtgørelse af 23. september 1947, hvorefter gravsteder (herunder familiegravsteder) skal kunne fornyes „ud over den i vedtægten bestemte fredningstid fra den længstlevendes begravelse“, når der fremsættes ønske herom. Denne bestemmelse forudsætter ganske klart som noget selvfølgeligt, at de omhandlede gravsteder i al fald skal kunne erhverves — og senere fornyes — for een fredningsperiode. Såfremt menighedsrådet ønsker, at der som hidtil skal gives adgang til erhvervelse af „familie- og skovgravsteder“ på Tønder kirkegårde for mere end een fredningsperiode ad gangen, bør erhvervelse og fornyelse af gravsteder i overensstemmelse med praksis også kunne ske for mindre end 100 år, f. eks. for to eller tre fredningsperioder, for en i forhold til periodens længde fastsat betaling. Man undlader ikke i denne forbindelse at henlede opmærksomheden på, at det formentlig ikke kan være i kirkens økonomiske interesse at bortfæste gravsteder på meget lange åremål — navnlig ikke når prisen for erhvervelse af gravsteder er så lav som på Tønder kirkegårde — og at det derfor også fra et økonomisk synspunkt ville være mindre heldigt, om visse gravsteder *kun* skulle kunne erhverves på 100 år.

Kirkeministeriets cirk. (½ 50 til stiftsoverighederne) ang. **nedgravning på kirkegårdene af dødfødte, for tidligt fødte fostre.**

Det er gentagne gange hændt, at der i skærskasser er fundet dødfødte, for tidligt fødte fostre, og at disse fund har givet anledning til omfattende politimæssige undersøgelser, ligesom sådanne fostre hyppigt nedgraves i haver og lignende steder.

For at søge dette forhold ændret har der mellem justitsministeriet, sundhedsstyrelsen og nærværende ministerium været forhandlet om indførelse af en ordning, svarende til den allerede i København og Århus samt på Frederiksberg gældende, hvorefter der er adgang til at få sådanne fostre nedgravet på kirkegårdene.

Man skal herefter meddele, at dødfødte (indenfor svangerskabets 28. uge fødte) fostre

kan nedgraves på kirkegårdene efter aftale med graveren, eventuelt kirkeværgen, når attest om aborten foreligger udfærdiget af en læge eller jordemoder i overensstemmelse med den vedføjede, i sundhedsstyrelsens samling af attestformularer optagne „attestformular til brug ved nedgravning på kirkegårde af en abort“. Nedgravningen bør foretages på særlige dertil indtagne arealer på kirkegårdene, medmindre de pågældende ønsker nedgravningen foretaget i et efter almindelige regler erhvervet gravsted. Om nedgravningen vil der være at foretage notering i kirkegårdsprotokollen. Den betaling, der eventuelt skal erlægges til kirkegården for nedgravningen på det hertil indtagne areal, bør fastsættes til et lavt beløb, og bestemmelse herom vil være at optage i kirkegårdens vedtægt, i hvilken forbindelse bemærkes, at betalingen for nedsættelse på kirkegårde i København og Århus udgør 2 kr.

Endelig bemærkes, at ministeriet ikke vil anse det for nødvendigt, at der fastsættes særlig fredningstid for sådanne aborter, idet formuleringen ifølge oplysning fra sundhedsstyrelsen skønnes at være afsluttet indenfor et tidsrum af 2—5 år.

Kirkeministeriets skriv. (½ 50 til stiftamtmanden og biskoppen over Lolland-Falsters stift) ang., at **gravsteder, som er henlagt til faste ejendomme i sognet, på samme vilkår som almindelige familiegravsteder vil kunne inddrages, for såvidt det måtte anses for nødvendigt af hensyn til kirkegårdens regulering m. m.**

I et med hr. stiftamtmandens og Deres Højærværdigheds erklæring af 25. oktober 1949 hertil indsendt andragende har Radsted Sogns menighedsråd, foranlediget af den ved ministeriets skrivelse af 7. august 1948 approberede regulering af Radsted Kirkegård, forelagt ministeriet følgende forespørgsel angående rådets ret til inddragelse af et gravsted på kirkegården.

Menighedsrådet har oplyst, at efterhånden som fredningstiden udløber for de gravsteder, der rammes af reguleringen, underretter menighedsrådet de pågældende gravstedsejere om, at gravstederne vil blive nedlagt. Imidlertid har en enkelt af disse gravstedsejere, gårdejer N. N., Radsted, protesteret imod, at hans familiegravsted nedlægges, idet han til støtte herfor har påberåbt sig § 10 i den for Radsted Kirkegård gældende kirkegårdsvedtægt, hvoraf det fremgår, „at gravsteder, som bevislig fra gammel tid har været henlagt til bestemte faste ejendomme i sognet, forbliver, for så vidt ejendommen ikke siden 30. juni 1922 har været genstand for ejerskifte, ved ejendommen indtil

indtrædende ejerskifte, når de vedligeholdes sømmeligt . . .“, uden at gårdejereren dog har været i stand til at bevise, at hans gravsted faldt ind under denne bestemmelse.

I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at det må forekomme ministeriet tvivlsomt, hvorvidt det omhandlede gravsted skal anses for et almindeligt familiegravsted eller som et af de i § 25, stk. 7, i bekendtgørelse af 23. september 1947 af lov nr. 282 af 30. juni 1922 om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m. v. omhandlede gravsteder, der er henlagt til faste ejendomme i sognet, men at det omhandlede gravsted, selv om det måtte anses for et gravsted af sidstnævnte art, efter ministeriets opfattelse vil kunne inddrages, for så vidt det anses nødvendigt af hensyn til kirkegårdens regulering, og for så vidt der ikke herved sker indgreb i nogen løbende fredningsperiode for de i gravstedet nedsatte lig eller i eventuel efterlevende ægtefælles ret til at få anvist gravplads i gravstedet.

Man henviser i denne forbindelse til, at det ved § 19, stk. 1, 2. pkt., i ovennævnte bekendtgørelse er fastsat, at gravpladser, når hensynet til kirkegårdens regulering nødvendiggør det, helt eller delvis kan inddrages, når ingens lovlige ret i henhold til bekendtgørelsens § 24 derved krænkes, medens der i den omhandlede bestemmelse ikke indeholdes nogen henvisning til bekendtgørelsens § 25, stk. 7, hvori omhandles de nævnte gårdgravsteder. Disse må herefter kunne inddrages i reguleringsøjemed på samme vilkår som almindelige familiegravsteder, hvorved man tillige henviser til den stærke interesse, kirken har i, at kirkegårdens regulering ikke udskydes på ubestemt tid.

Det fremgår derhos af sagens oplysninger, at der ikke ved gravstedets eventuelle inddragelse sker indgreb i nogen løbende fredningsperiode for nedsatte lig eller i nogen efterlevende ægtefælles ret til at få udlagt gravplads i gravstedet, jfr. bekendtgørelsens § 24, stk. 2 og stk. 1, hvorfor gravstedet efter ministeriets formening vil kunne inddrages, for så vidt det måtte anses nødvendigt af hensyn til kirkegårdens regulering, selv om indehaveren af gravstedet protesterer mod inddragelsen.

Kirkeministeriets skriv. (13% til biskoppen over Århus stift) ang. **ministeriets misbilligelse af nogle af en præst ved en af ham forrettet begravelse fremsatte udtalelser m. m.**

Kirkeministeriets skriv. (2% 50 til stiftamtmanden og biskoppen over Københavns stift) ang., **hvorvidt graver og ringer kan kræve betaling**

for klokkeringning og rengøring af kirke og kapel ved begravelser, der foretages på det offentlige regning, m. m.

I et med stiftsøvrighedens skrivelse af 13. september 1950 hertil tilbagefulgt andragende har graver ved A. kirke N. N. forespurgt, hvorvidt der tilkommer ham og ringeren ved nævnte kirke betaling for klokkeringning og rengøring af kirke og kapel ved begravelser, der foretages på det offentlige regning, idet han herved har oplyst, at der i tiden fra hans ansættelse i 1930 og indtil den 1. februar 1947 af kommunen er blevet ydet et honorar af ialt 12 kr. for medvirken ved en sådan begravelse, men at der nu ikke længere ydes honorar for denne medvirken.

Det fremgår af sagen, at graverens løn nu andrager 6684 kr. årlig, og at hans hustru, der er ringer ved kirken, oppebærer en lønning på 3779 kr., således at de pågældende oppebærer en løn på tilsammen 10.463 kr. årlig.

I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at ministeriet med stiftsøvrigheden er enig i, at den siden 1. februar 1947 af kommunen på dette punkt indførte praksis, hvorefter kommunen ikke har ment at kunne yde betaling for ringning samt rengøring af kirke og kapel ved de omhandlede begravelser på det offentlige regning, er i overensstemmelse med det af arbejds- og socialministeriet i den i afskrift hosfølgende skrivelse af 21. november 1940 udtalte.

Ministeriet er endvidere med stiftsøvrigheden enig i, at graveren og ringeren ikke vil kunne fordrer, at der for de pågældende tjener ydes betaling af kirken, jfr. herved bestemmelserne i punkterne 8 og 11 i det for ringeren udfærdigede regulativ, ligesom ministeriet under hensyn til, at det, efter det oplyste, kun drejer sig om ca. 3 begravelser om året, ikke finder, at der er grund til at forhøje de pågældendes lønninger under hensyntagen til deres medvirken ved de omhandlede begravelser.

Kirkeministeriets skriv. (18% 50 til Landsforeningen „Dansk Blomsterhandlerforening“) om, **at et menighedsråd måtte anses for berettiget til med stiftsøvrighedens godkendelse at træffe bestemmelse om, at pyntning af kapellerne på byens kirkegårde alene kan ske ved kirkens foranstaltning, m. m.**

I skrivelse af 30. juni 1950 har landsforeningen Dansk Blomsterhandlerforening forelagt ministeriet en sag, hvorunder blomsterhandlerne N. N. og O. O., Nykøbing F., har besværet sig over, at menighedsrådene i Nykøbing, Falster, har truffet bestemmelse om, at pyntningen ved begravelser og bisættelser i kapellerne

på byens to kirkegårde fra den 1. april 1950 alene kan finde sted ved kirkens foranstaltning mod en vedtægtsmæssig fastsat betaling, således at byens blomsterhandlere er udelukket fra at foretage disse pyntninger, der hidtil i et vist omfang er blevet udført af de ovennævnte to blomsterhandlere. Foreningen har derhos forespurgt, om menighedsrådet har været berettiget til at træffe bestemmelse som sket.

I anledning heraf skal man efter stedfunden brevveksling med stiftsøvrigheden over Lolland-Falsters stift meddele, at Nykøbing Falsters menighedsråd efter ministeriets opfattelse med stiftsøvrighedens godkendelse har været berettiget til i den vedtægt, der udfærdiges i henhold til § 22, stk. 1, i bekendtgørelse af 23. september 1947 af lov nr. 284 af 30. juni 1922 om kirkers brug m. v., og hvori der fastsættes betaling for kirkens og ligkapellernes benyttelse, at optage en bestemmelse om, at pyntning af kapellerne på byens kirkegårde ved begravelser alene kan ske ved kirkens foranstaltning, og at ministeriet derfor ikke ser sig i stand til at foretage yderligere i sagen.

Det tilføjes, at ministeriet ville finde det rimeligt, om der fra kirkegårdsbestyrelsens side blev givet de to ovenfor nævnte blomsterhandlere adgang til at fremsætte tilbud om en pris, for hvilken de vil udføre arbejdet med pyntningen af ligkapellet på kirkegårdsbestyrelsens vegne.

Kirkeministeriets skriv. (28/10 50 til stiftamtmanden og biskoppen over Aalborg stift) om, at **udgiften til telefon til kontor, kirkeværge og kirkekasserer i købstæderne må være de kirkelige ligninger uvedkommende, m. m.**

Kongl. stadfæstelse (11/12 50 udfærdiget gennem kirkeministeriet) på fundats for „**Carl Gustav Christensens og hustru Caroline, født Jensens, gravstedslegat**“ til vedligeholdelse og udsmykning af legatstifternes gravsted og til udsmykning af Græsted Kirke m. m.

Kirkeministeriets skriv. (11/12 50 til stiftamtmanden og biskoppen over Københavns stift) ang., at **det ikke kan tillades menighedsråd og provstiudvalg for henholdsvis menighedsråds-kassens og fællesfondens regning at anskaffe et eksemplar af Emil Bøttigers bog „Kirkegårdes anlæg og drift“.**

Kirkeministeriets skriv. (22/1 51 til biskoppen over Fyens stift) ang. **ret for den ved en begravelse fungerende præst til efter sit skøn i hvert enkelt tilfælde at give eller nægte sit samtykke til, at en lægmand taler i kirken, m. m.**

Kirkeministeriets skriv. (14/2 51 til Aarhus byråd) ang. **sammensætningen og valget af bestyrelsen for kirkegårds- og begravelsesvæsenet i Aarhus.**

Kirkeministeriets appr. (7/3 51) på følgende ændringer i den under 21. november 1939 stadfæstede vedtægt for kirkegårdene og begravelsesvæsenet i Esbjerg købstad:

1. I vedtægtens § 38, stk. 6, udgår sidste punktum, og i stedet optages som nyt stk. 7 til § 38 følgende bestemmelse:

„Kirkegårdsbestyrelsen påtager sig vedligeholdelse af gravsteder i indtil 20 år efter en gravstedsejers død, mod at der indbetales en i hvert enkelt tilfælde nærmere bestemt kapital, der med renter anvendes til dækning af omkostningerne ved denne vedligeholdelse, og mod at brugsretten til jorden er betalt for den pågældende periode. Kirkegårdsbestyrelsen er dog ikke forpligtet til at modtage sådanne indbetalinger førend ved den pågældende gravstedsejers død.“

2. I vedtægtens § 5, stk. 2, udgår ordene „bortset fra det i § 38, sidste stykke, omhandlede tilfælde“.

Indenrigs- og boligminist. cirk. (10/3 51 til samtlige kommunalbestyrelser) vedr. **placeringen i byplaner af kirker og kirkegårde.** (Jvf. V.K. 18, s. 3-6).

Efter forhandling med kirkeministeriet anmoder indenrigs- og boligministeriet om, at kommunalbestyrelserne, hvor de i medfør af § 2, stk. 2, nr. 4, i byplanloven (lovbekendtgørelse nr. 242 af 30. april 1949) fastlægger placeringen af nye kirker og nye kirkegårde eller udvidelse af eksisterende kirkegårde, træder i forbindelse med de kirkelige myndigheder, således at disse kan få mulighed for at varetage de kirkelige interesser.

Forsåvidt den samlede bplan for en by udfærdiges som en *dispositionsplan*, er det — for at opnå indenrigs- og boligministeriets godkendelse — ikke nødvendigt, at der træffes endelige detaljerede aftaler mellem kommunalbestyrelserne og de kirkelige myndigheder, men det vil for disse planers vedkommende være tilstrækkeligt, om kommunalbestyrelserne foreløbig gennem forhandling med vedkommende provst og menighedsråd opnår enighed om hovedsynspunkterne med hensyn til placeringen. Oplysning herom udbedes ved indsendelsen af forslagene til dispositionsplanerne til indenrigs- og boligministeriet. Det er imidlertid kirkeministeriet, der skal godkende placeringen af kirker og kirkegårde, når disse — med tiden — skal tilvejebringes. Såfremt en kommunalbestyrelse derfor allerede ved dispositi-

onsplanforslagets udarbejdelse ønsker at sikre sig kirkeministeriets tilslutning til en påtænkt placering, hvilket i flere tilfælde kan være praktisk, bør kommunalbestyrelsen rette henvendelse til kirkeministeriet gennem provsten og menighedsrådet om en sådan godkendelse.

Hvis bestemmelserne om placeringen af nye kirker og kirkegårde eller udvidelsen af eksisterende kirkegårde søges optaget i en *byplanvedtægt*, vil det i alle tilfælde være nødvendigt, at kommunalbestyrelsen gennem provsten og menighedsrådet indhenter kirkeministeriets tilslutning til forslaget. Det må dokumenteres ved indsendelsen af forslaget til byplanvedtægten til indenrigs- og boligministeriets godkendelse, at kirkeministeriet har meddelt sin tilslutning, eller oplyses, at sagen er forelagt kirkeministeriet.

Ved ikke-selvejende kirker bør der, hvad enten det gælder en dispositionsplan eller byplanvedtægt, også forhandles med en repræsentant for kirkeejeren, når det drejer sig om udvidelse eller nyanlæg af kirkegårde ved disse kirker.

Kan der i de ovennævnte tilfælde ikke opnås enighed mellem kommunalbestyrelsen og de kirkelige myndigheder, må kommunalbestyrelsen rette henvendelse til indenrigs- og boligministeriet, der derefter vil forhandle om sagen med kirkeministeriet.

Man skal iøvrigt henlede opmærksomheden på, at der såvidt muligt også bør drages omsorg for, at bebyggelsen omkring kirkerne og kirkegårdene bliver så harmonisk som muligt, og henviser i så henseende til kirkeministeriets vedlagte cirkulære nr. 14 af 26. januar 1949 til stiftsøvrighederne angående fredning af kirkernes omgivelser.

Kirkeministeriets cirk. (10/3 51 til stiftsøvrighederne) om placeringen i byplaner af kirker og kirkegårde.

Efter forhandling med indenrigs- og boligministeriet skal kirkeministeriet anmode hr. stiftamtmanden og Deres Højærværdighed om at ville tilstille menighedsrådene i købstæderne og i de kommuner indenfor det Dem betroede stift, hvor der, jfr. vedlagte fortegnelse, findes samlede bebyggelser med mere end 1000 indbyggere, det medfølgende cirkulære af 10. marts 1951 fra indenrigs- og boligministeriet vedrørende placeringen i byplaner af kirker og kirkegårde.

I tilslutning hertil skal kirkeministeriet anmode de pågældende menighedsråd om, hvor der påtænkes opførelse af nye kirker, anlæg af nye kirkegårde eller udvidelse af bestående kirkegårde, i tide at træde i forbindelse med

de kommunale myndigheder til gensidig orientering, for at der kan opnås den bedst mulige løsning af de foreliggende problemer.

Forsåvidt der i forbindelse med de her omhandlede sager vedrørende kirker og kirkegårde tillige foreligger spørgsmål om *fredning* af disses omgivelser, henvises til kirkeministeriets cirkulære af 26. januar 1949 om fredning af kirkers og kirkegårdes omgivelser.

Kirkeministeriets skriv. (31/3 51 til biskoppen over Københavns stift) ang. tilførsel til Taarnby sogns ministerialbøger om nogle ved en flyveulykke i Øresund omkomne personers død, hvis lig indbragtes til Kastrup lufthavn.

Kirkeministeriets skriv. (12/5 51 til biskoppen over Aarhus stift) ang. kirkebogstilførsel om begravelsesstedet i et nærmere angivet tilfælde.

I et med Deres Højærværdigheds erklæring af 19. april 1951 hertil indsendt andragende har sognepræst ved Skt. Peders Kirke i Randers N. N. forespurgt, hvilket begravelsessted der i dødssognets ministerialbøger skal anføres i et tilfælde, hvor en person er afgået ved døden i Randers Skt. Peders sogn, hvorefter liget, uden at jordspåkastelse har fundet sted, er brændt på Aarhus krematorium, og askeurnen derefter er nedsat på Randers østre kirkegård.

I anledning heraf skal man tjenstlig meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at i det foreliggende tilfælde må ved tilførslerne til dødssognets ministerialbøger vedrørende den pågældendes død som begravelessted anføres Randers.

Kirkeministeriets skriv. (8/6 51 til stiftamtmanden og biskoppen over Roskilde stift) om, at der ikke er hjemmel til af kirkens kasse at yde tilskud til ligbrænding.

I et med stiftsøvrighedens skrivelse af 21. april 1951 hertil indsendt andragende har Køge menighedsråd indberettet, at der på kirkegårdene i Køge er så få gravpladser tilovers, at det i løbet af en kortere årrække vil være nødvendigt at anlægge en ny kirkegård i Køge.

For at indvinde plads på de bestående kirkegårde og dermed udskyde anlæget af en ny kirkegård længst muligt, har menighedsrådet ønsket, at ligbrænding må finde sted i større omfang end hidtil.

Rådet har derfor anholdt om tilladelse til at yde et tilskud til hver transport af lig til kremation i København på 60 kr., hvilken udgift ønskes dækket ved opførelse af en sum af 3000 kr. på kirkens budget.

I anledning heraf skal man tjenstlig meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at der

ikke haves hjemmel til at imødekomme det ansøgte.

Kirkeministeriets skriv. (18/7, 51 til stiftamtmanden og biskoppen over Haderslev stift) ang. optagelse i det for en graverstilling gældende regulativ af et forbud mod, at graveren overdrager den med stillingen forbundne forretning med vedligeholdelse af gravsteder til sin efterfølger mod vederlag, m. m.

Efter at ministeriet i skrivelse af 6. januar 1950 havde bifaldet, at der tillagdes enken efter den den 17. juni 1949 afdøde graver ved Trinitatis Kirke i A., fru N. N., en understøttelse af kirkebetjeningskassen på 700 kr. årlig + dyrtidstillæg samt endvidere en understøttelse til hendes datter O. N. på 180 kr. årlig + dyrtidstillæg indtil barnets fyldte 18. år, har man med stiftsøvrighedens skrivelse af 19. juni 1951 modtaget indberetning fra menighedsrådet om,

at det, efter at ovennævnte understøttelse var fastsat, er blevet oplyst, at fru N. N. havde overdraget et af hendes mand ført kartotek over gravsteder, som han efter aftale med vedkommende gravstedsejere havde påtaget sig at vedligeholde mod betaling, til den nye graver mod et vederlag af 7.300 kr.

Ifølge en udskrift af menighedsrådets forhandlingsprotokol har menighedsrådet dog ikke ønsket, at den omhandlede understøttelse skal nedsættes som følge af det oplyste, hvorimod man i det for graveren gældende regulativ ønsker optaget et forbud mod, at graveren overdrager den med stillingen forbundne forretning med vedligeholdelse af gravsteder til sin efterfølger mod vederlag, idet det ønskes pålagt ham at overdrage den omhandlede forretning og meddele alle oplysninger uden vederlag.

(fortsættes)

HÆKKLIPPER

til lysnet

med 20 m kabel og med direkte tilslutning til 220 v vekselsstrøm. Kan arbejde med op til 500 m. Smøreb beholder og kniv følger med. Pris kr. 550.

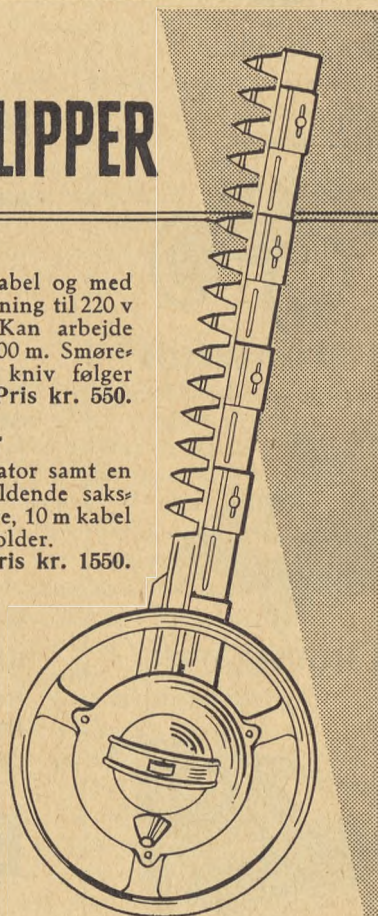
til traktor

leveres generator samt en kasse indeholdende saks motor, 2 knive, 10 m kabel og smøreb beholder. Pris kr. 1550.

med generatorvogn

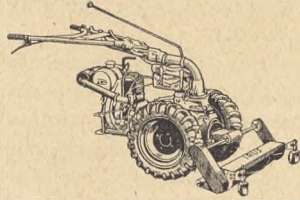
udstyr som til traktor, men monteret på 4 hjulet vogn med 1 1/2 hk benzinmotor. Pris kr. 2400.

HAH leverer også Colwood og Landmaster traktorer = Fejemaskiner = Transportvogne = El- og motorplæneklippere.

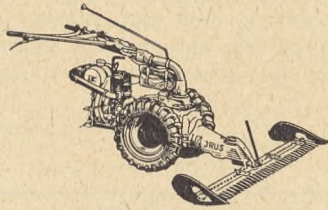

HAH . Herning . Tlf. 2100

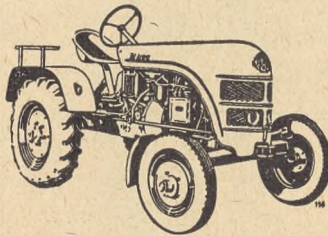
IRUS UNIVERSAL 6¹/₂ HK

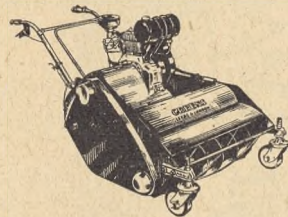
IRUS m. plæneklipper

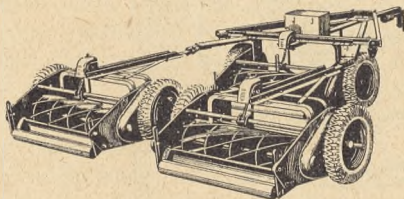
IRUS m. slåmaskine

KRAMER DIESELTRAKTOR

GREENS MOTORKLIPPER

GREENS GANG MOWERS

IRUS UNIVERSAL 6¹/₂ hk.

3 fremadgående gear

3 baggear

6 hastigheder på kraftudtag

Differentialespærring og bremse

Kan bl. a. monteres med:

30" plæneklipper, slåmaskine, skuffejern, plov, kultivator, fræser (også skovfræser), fejekost, sneplov m. m.

KRAMER dieseltraktorer

fra 12–45 hk. med DEUTZ dieselmotorer. Leveres med automatisk styring og differentialespærring m. m.

GREENS motorklipper mod. VERGE CUTTER

med 5 hk. BSA motor, 10" knivcylinder, 30" bredde, 18x4 luftgummihjul eller 3-delt tromle
Klipper uden vanskelighed 25 cm højt græs

GREENS GANG MOWERS

for traktormontering

3-, 5- & 7-leds

10" knivcylinder

18x4 luftgummihjul

B. WULFF & SØN

Maskinforretning

Bentzonsvej 3 . København F

Telf. Fasan 2071 - 2081